

Ekoproduktu ražošana – nākotnes potenciāls uzņēmumiem

Ar ekoloģiskajiem jeb ekoproduktiem ikdienā nereti izprotam produktus, kas ražoti no dabīgām izejvielām, neizmantojot ķīmikālijas. Tas ir maldīgs priekšstats, jo arī "dabīgi" produkti var būt ražoti videi kaitīgā veidā. Īstu ekoproduktu ražošana jeb ekodizains sevī ietver daudz ko vairāk. Tas ir viss produkta un pakalpojuma dzīves cikls – no videi draudzīgu izejvielu izmantošanas produkta ražošanā, pārdomātas un enerģiju taupošas produkta pārvadāšanas līdz otrreiz pārstrādājamam vai atkārtoti izmantojamam produkta iepakojumam. Ņemot vērā, ka cilvēki arvien vairāk ikdienā izvēlas ekoproduktus un pieprasa no uzņēmumiem sociāli atbildīgu darbību, ir nepieciešams attīstīt ekoproduktu ražošanu. Lai palīdzētu uzņēmumiem ietaupīt resursus un sniegt atbalstu ekoproduktu ražošanā, Eiropas Savienība ir izveidojusi atbalsta projektu – **Eiropas Resursu efektivitātes zināšanu centrs**.

"Pašreiz redzam, ka uzņēmumi pamazām sāk interesēties par ekodizainu. Motivācijas, protams, ir dažādas – daži uzņēmumi vēlas samazināt kaitīgo vielu ietekmi uz saviem darbiniekiem, citi redz iespēju piesaistīt fondu līdzekļus, bet vēl citi saskata tirgus iespējas – piesaistīt "zaļi" domājošo patērētāju. Lieliem uzņēmumiem ir vieglāk, jo ir resursi – gan speciālisti, gan finanses, lai izdarītu pārmaiņas. Mazie uzņēmumi nevar atļauties algot atsevišķi darbinieku, kas palīdzētu pārveidot ražotni, lai ietaupītu resursus un samazinātu kaitīgo vielu izmantošanu, tāpēc ļoti svarīgi ir nodrošināt atbalsta instrumentus uzņēmumiem – konsultantus, zaļo tehnoloģiju inkubatorus un zināšanu centrus," uzsvēr Ekodizaina kompetences centra pārstāve Jana Simanovska.

Ir atšķirība starp sertificētiem ekomarķējuma produktiem un produktiem ar "eco" uzlīmi

Pašreiz nedz Latvijā, nedz Eiropā nav vienotas ekoloģisko nepārtikas produktu marķējuma sistēmas, tāpēc liela daļa uzņēmumu produktiem, kuri, viņuprāt, ir ekoprodukti vai bioprodukti, pievieno pašu izstrādātu marķējumu, tomēr tas neliecina, ka produkts vai pakalpojums patiesi ietilpst ekoproduktu kategorijā. Bet kā zināt, kuri ir īstie ekoprodukti? Eiropas Savienībā ir stingri noteikumi, kā sertificē ekoloģiskus jeb bioloģiskus saimniecībā iegūtus pārtikas produktus: tikai sertificēti produkti ar Eiropas zaļo lapiņu var tikt saukti par ekoloģiskiem. Latvijas pārtikas ekomarķējums "Latvijas ekoprodukts" tiek piešķirts tikai tad, ja produkts ir saņēmis Eiropas bioloģiskās pārtikas marķējumu. Citu produktu grupās ir liela dažādība: piemēram, saudzīgas mežsaimniecības produktiem ekomarķējuma zīme ir FSC vai PEFC. Eiropas Ekopuķītes logo var tikt piešķirta daudziem un dažādiem produktiem no kosmētikas līdz gultas matračiem un papīra. Bet vēl ir daudzi citi **eko marķējumi**, kas apzīmē produkta vai pakalpojuma atbilstību īstajiem ekoproduktu un bioproduktu standartiem.

Ecocert

ES bioloģiskās
lauksaimniecības logo

Eiropas Ekopuķīte

Saudzīgas
mežsaimniecības zīme
(FSC)

Latvijas ekoprodukts

Fairtrade international

Ziemeļu gulbis

GOTS (Global Organic
Textile Standard)

Uzņēmuma ceļš uz ekomarķējuma sertifikātu

Lai saņemtu ekomarķējuma sertifikātu, nepieciešams parūpēties, lai visi ķēdes posmi atbilst noteiktajiem ekomarķējuma kritērijiem. Process nav no vieglākajiem un ātrākajiem, bet sertifikāta saņemšana ir vienīgais īstais apliecinājums produktu atbilstībai ekoloģiska produkta kategorijai.

“Jau no DABBA darbības sākuma zinājām, ka mums nepieciešams ekomarķējuma sertifikāts, lai virzītu produktus eksporta tirgos. Sertifikāts dod uzticamību un parāda, ka uzņēmums var pierādīt katras izejvielas dabīgo izcelsmi. Tā kā pašreiz Latvijā nav konkrēta tiesiskā regulējuma, kas pieprasa izmantot tikai sertificētus ekomarķējumus, šis ir vienīgais veids, kā patērētājiem pārliecināties par produkta sastāvu. Ecocert marķējums pieprasa procentuāli norādīt bioloģisko sastāvdaļu daudzumu, un esam gandarīti, ka mēs uz saviem produktiem varam norādīt – 85% bioloģiskās izejvielas, kad nozarē vidējais bioloģisko sastāvdaļu daudzums produktos ir aptuveni 20%,” stāsta ekoloģiskās kosmētikas zīmola DABBA izpētes un attīstības vadītājs Jānis Ķesa.

Publikācija tiek finansēta no Eiropas Savienības COSME programmas (2014.-2010.)